

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2459-2543 และแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติตามการรับรู้ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 2) เพื่อศึกษาแนวคิดความเป็นนานาชาติและแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นนานาชาติของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้กรอบแนวคิดของความเป็นนานาชาติว่าหมายถึง กระบวนการปรับตัว หรือสนองตอบต่ออิทธิพลของนานาชาติในทางวิชาการรูปแบบต่าง ๆ หรือการมีกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการในลักษณะหนึ่งลักษณะใด หรือหลายลักษณะระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับนานาชาติ ตั้งแต่การมีกิจกรรม การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนานาชาติ การรับหรือแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต ตลอดจนบุคลากรของมหาวิทยาลัยระหว่างกัน การรับหรือแลกเปลี่ยนความสนับสนุนทางการวิจัย วิชาการหรือทางเทคนิคระหว่างกัน การรับหรือแลกเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนระหว่างกันและการวางนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการศึกษา 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูล หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กระบวนการสร้างความเป็นนานาชาติอันเป็นแนวคิดสากล ทั้งที่เป็นเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) โดยได้แบ่งระยะของการศึกษาความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากมีการประดิษฐานเป็นมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ.2459 แล้ว เป็น 5 ระยะ คือ

- 1) ระยะที่หนึ่ง : ระยะที่มีการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัตร (พ.ศ.2459-2487)
- 2) ระยะที่สอง : ระยะที่มีการขยายการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (พ.ศ.2479-2504)
- 3) ระยะที่สาม : ระยะของการพัฒนาการศึกษาค้นคว้าในระดับบัณฑิตศึกษา (พ.ศ.2502-2508)
- 4) ระยะที่สี่ : ระยะที่มีการพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่เน้นด้านการศึกษาวิจัย (พ.ศ.2510-2524)
- 5) ระยะที่ห้า : ระยะของการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมกับนานาชาติ (พ.ศ.2525-2543)

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติตลอดจนแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ เมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้วจึงนำวิเคราะห์ สังเคราะห์ ดีความและเรียบเรียงพร้อมทั้งนำเสนอเป็นแบบพรรณาคความ

ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นจำนวน 9 ท่าน คือ

1. ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล	นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ นายแพทย์ จรัส สุวรรณเวลา	อดีตรองอธิการบดี
3. ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ	อดีตผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย สุมิตร	อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ประพันธ์พงศ์ เวชชาชีวะ	อดีตรองอธิการบดี
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์	อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์	คณบดีคณะครุศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ สัจกุล	คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ ศิลาพัชรนันท์	รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2459-2543 และแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติตามการรับรู้ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปได้เป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 วิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 2 วิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติด้านต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 3 แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติและแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 วิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาถึงวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นี้พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติที่ต่อเนื่องมาโดยลำดับ ซึ่งลักษณะของความเป็นนานาชาติที่พบนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสภาพการณ์และบริบทของสังคม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา ตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งองค์ประกอบหรือบริบทเหล่านี้ล้วนมีผลสำคัญต่อวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาจนถึงปัจจุบัน

1.1 ระยะเวลาที่หนึ่ง : ระยะเวลาที่มีการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับปริญญา บัตร (พ.ศ.2459-2487)

พบว่าความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในระบายนี้อาจมีความชัดเจนที่สุดในด้านการมีกิจกรรมการติดต่อกับต่างประเทศเพื่อรับความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนได้มากที่สุด โดยความช่วยเหลือที่ได้รับจากต่างประเทศในระยะนี้จะอยู่ในรูปของการสนับสนุนทุนการก่อสร้างอาคารเรียน อาคารปฏิบัติการ การรับมอบตำราเรียน การจัดส่งคณาจารย์เข้ามาช่วยเหลือในการบริหารจัดการกิจการของมหาวิทยาลัย การจัดส่งศาสตราจารย์และคณาจารย์เข้ามาช่วยสอนในสาขาต่าง ๆ คือ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มีการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาแพทยศาสตร์ในคณะแพทยศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กับคณะวิศวกรรมศาสตร์ ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากต่างประเทศในครั้งนั้น ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถผลิตบัณฑิตตามหลักสูตรเวชศาสตร์บัณฑิต (แพทยศาสตร์บัณฑิตในปัจจุบัน) ได้เป็นรุ่นแรกเมื่อปี พ.ศ.2471 เป็นจำนวน 18 คน ผลิตบัณฑิตคณะวิศวกรรมศาสตร์รุ่นแรกได้ในปี พ.ศ.2478 จำนวน 38 คน คณะอักษรศาสตร์ (อักษรศาสตร์บัณฑิต) จำนวน 33 คน วิทยาศาสตร์บัณฑิต 33 คน และอนุปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 4 คน

1.2 ระยะเวลาที่สอง : ระยะเวลาที่มีการขยายการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี (พ.ศ.2479-2504)

ในระยะเวลาที่สองนี้พบว่า ความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เกิดขึ้นต่อเนื่องมาจากในระยะแรก โดยมีความเคลื่อนไหวในด้านการจัดการเรียนการสอน การค้นคว้า ตลอดจนมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับต่างประเทศทั้งในคณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ที่ดำเนินการอยู่ในขณะนั้น มีการเปิด

หลักสูตรใหม่ที่อาศัยแนวทางของต่างประเทศมาช่วยในการดำเนินการ นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการรับคณาจารย์ชาวต่างประเทศมาช่วยสอนในหลายสาขาวิชาด้วย

1.3 ระยะที่สาม : ระยะของการพัฒนาการศึกษาค้นคว้าในระดับบัณฑิตศึกษา (พ.ศ.2502-2508)

ในระยะดังกล่าว ความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีดังต่อไปนี้ คือ มีการรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากนานาประเทศในหลายรูปแบบ นับตั้งแต่การรับความช่วยเหลือด้านตำรา อุปกรณ์ เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ในด้านคณาจารย์ เช่น การได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาของคณาจารย์ การรับอาจารย์จากต่างประเทศมาช่วยสอน ช่วยในโครงการวิจัยการค้นคว้าทดลอง และการจัดหาผู้เชี่ยวชาญให้มาช่วยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนเข้ามาช่วยในการปรับระบบบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย และเนื่องจากในช่วงปี พ.ศ.2502-2508 นี้เป็นช่วงที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาการศึกษาค้นคว้าในระดับบัณฑิตศึกษา จึงเป็นช่วงที่มีคณาจารย์จากต่างประเทศเข้ามาช่วยสอนมากขึ้น และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือทางการวิจัย วิชาการ และการแลกเปลี่ยนคณาจารย์กับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศเป็นครั้งแรก

1.4 ระยะที่สี่ : ระยะที่มีการพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่เน้นด้านการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (พ.ศ.2510-2524)

ความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในช่วงระยะนี้ มีความชัดเจนมากในด้านของการมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนคณาจารย์-นิสิต และบุคลากรของมหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โดยมีการรับคณาจารย์จากต่างประเทศเข้ามาช่วยสอนและรับนักศึกษาจากประเทศต่าง ๆ เข้ามาศึกษาในหลายโครงการ ขณะเดียวกันในระยะนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังมีความเคลื่อนไหวในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือในการทำงานวิจัย โดยได้ร่วมโครงการวิจัยกับมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

ในด้านารรับความช่วยเหลือจากนานาประเทศนั้น สรุปได้ว่าในระยะนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมีการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศบ้าง โดยเป็นความช่วยเหลือตามโครงการพัฒนาระหว่างประเทศ การได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ความช่วยเหลือในการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยงานวิจัย เป็นต้น

1.5 ระยะที่ห้า : ระยะที่มีการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมกับนานาชาติ (พ.ศ.2525-2543)

ในระยะนี้ เป็นระยะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความเป็นนานาชาติปรากฏอยู่หลายประการคือ มีการรับคณาจารย์จากต่างประเทศเข้ามาช่วยสอนมากขึ้น ขณะเดียวกัน ยังคงมีการรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการวิจัยจากต่างประเทศในหลายลักษณะเช่น การได้รับการสนับสนุนในด้านการเงินเพื่อการพัฒนาวิชาการ หรือเพื่อการพัฒนาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย

แต่ในระยะเดียวกันนี้ พบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและการวิจัยกับต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งครอบคลุมในหลายด้าน คือ มีกิจกรรมการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรของต่างประเทศ การพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ การแลกเปลี่ยนหลักสูตรกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศอย่างกว้างขวางและโดยเฉพาะเป็นระยะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการดำเนินการด้านการแลกเปลี่ยนนิสิตร่วมกับหลายมหาวิทยาลัยทั้งในระดับปริญญาบัณฑิต และในระดับบัณฑิตศึกษาด้วย

ตอนที่ 2 วิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติด้านต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1 ด้านการมีกิจกรรมการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับนานาชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีกิจกรรมการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยในนานาประเทศมาตั้งแต่ประดิษฐานมหาวิทยาลัยไม่นานนัก โดยการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2465 โดยมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ได้เข้ามาช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาแพทยศาสตร์ในคณะแพทยศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์กับคณะวิศวกรรมศาสตร์ สำหรับในคณะแพทยศาสตร์มีการดำเนินการหลายครั้ง เช่น หลักสูตรแพทย์รุ่น 5 ปี พ.ศ.2459 หลักสูตรแพทย์ 6 ปี พ.ศ.2461 พ.ศ.2462 และในปี พ.ศ.2464 ที่เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ได้เข้ามาช่วยปรับปรุงการจัดการศึกษาแพทย์ให้สูงขึ้นถึงในระดับปริญญาเป็นครั้งแรก ซึ่งหลังจากนั้นแล้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กว้างขวางออกไปครอบคลุมในหลายคณะและสาขาวิชามากขึ้น นอกเหนือจากในคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แล้วในช่วงระยะต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2480-2490 ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ขยายการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นเป็น 8 คณะ ตลอดจนในช่วงระยะตั้งแต่ปี พ.ศ.2491-2502 ที่มีการขยายและปรับปรุงการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีให้กว้างขวางขึ้นนั้นก็พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีกิจกรรมการจัดหลักสูตร

สูตร การปรับปรุงหลักสูตรตลอดมาโดยได้รับความช่วยเหลือในการดำเนินการนี้จากหน่วยงานต่างประเทศหลายแห่ง

การมีกิจกรรมการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับต่างประเทศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้ดำเนินการต่อมาเป็นลำดับหลังจากที่ได้ขยายการเรียนการสอนขึ้นแล้ว โดยความเคลื่อนไหวที่ปรากฏชัดเจนอีกครั้ง หลังจากที่มีมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นในปี พ.ศ.2502 มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2505 ทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นระบบขึ้นหลายคณะ คือ คณะแพทยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีการผลิตบัณฑิตชั้นสูงนี้ได้ก่อนหน้าแล้ว นอกจากนี้ในคณะหรือสถาบันสมทบที่เห็นได้ชัดเจนเช่น วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ของ ส.ป.อ. (องค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียอาคเนย์) และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ (GIBA) ที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านหลักสูตรจากต่างประเทศ ตลอดจนการจัดหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ขึ้นอีกหลายหลักสูตรที่ได้รับความร่วมมือดังกล่าวในปัจจุบัน

2.2 ด้านการรับหรือแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต ตลอดจนบุคลากรของมหาวิทยาลัยระหว่างกัน

โดยสรุปแล้ว ความเป็นนานาชาติในด้านของการรับหรือแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิตและบุคลากร ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในต่างประเทศนั้นมีการดำเนินการมาตั้งแต่ช่วงแรกของการประดิษฐานมหาวิทยาลัยขึ้นในปี พ.ศ.2459 เป็นต้นมา การรับหรือแลกเปลี่ยนในด้านนี้เริ่มจากการได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์แห่งสหรัฐอเมริกาให้จัดส่งคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาแพทยศาสตร์ให้เข้ามาช่วยสอนเป็นครั้งแรก ต่อมาจึงได้ขยายไปถึงในคณะวิชาอื่น ๆ อีกหลายคณะ

คณาจารย์ต่างประเทศที่เข้ามาช่วยสอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในช่วงแรกนั้น นอกเหนือจากในคณะแพทยศาสตร์แล้ว ยังมีอยู่ในคณะอื่น ๆ เช่น คณะวิทยาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ซึ่งมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ได้จัดส่งคณาจารย์มาช่วยสอนครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ.2466 และต่อเนื่องมาจนถึงช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงประมาณปี พ.ศ.2482-2488

ตั้งแต่ปี 2466 เป็นต้นมานั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับความช่วยเหลือในด้านการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ให้มาช่วยสอนเป็นจำนวนมาก ไม่เฉพาะแต่อาจารย์ชาวอเมริกัน

เท่านั้น ยังปรากฏว่าในสมัยดังกล่าวมีคณาจารย์จากหลายประเทศเข้ามาช่วยสอน เช่น จากประเทศอังกฤษ เยอรมัน เดนมาร์ก และจากอินเดียด้วย

นอกจากการรับอาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังเริ่มมีความเคลื่อนไหวในการส่งบุคลากรซึ่งเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยออกไปรับความรู้ และช่วยงานวิชาการในต่างประเทศด้วยเช่นกัน โดยความเคลื่อนไหวที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนคือ ตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ.2470 ถึง 2472 เป็นครั้งแรก โดยอยู่ในรูปของการได้รับทุนการศึกษาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของอาจารย์ในนามทุนรอกกีเฟลเลอร์และทุนอื่น ๆ ซึ่งการได้รับทุนนี้ บุคลากรที่ได้รับทุนส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเข้าร่วมทำงานค้นคว้าวิจัยกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้วย นับเป็นการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างกันทางหนึ่ง

ประมาณปี พ.ศ.2488 อันอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังคงมีกิจกรรมการรับคณาจารย์จากต่างประเทศมาสอนบ้าง ในบางคณะเช่น คณะอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แต่ก็กล่าวได้ว่าช่วงนี้มีจำนวนคณาจารย์ต่างประเทศน้อยลงจากเดิมจนผ่านช่วงสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว จึงปรากฏว่ามีกิจกรรมของการรับคณาจารย์จากต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นในหลายคณะ หลายสาขาวิชาหลังจากที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและเริ่มงานระดับบัณฑิตศึกษาในระหว่างปี พ.ศ.2491 ถึง พ.ศ.2502 เรื่อยมา

ในช่วงระยะของการพัฒนาการศึกษาค้นคว้าในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นต้นมานั้น พบว่าเป็นช่วงที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความเคลื่อนไหวในด้านของการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ บุคลากรและนิสิตมากขึ้น โดยมีทั้งในรูปของทุนการศึกษาเพื่อส่งคณาจารย์ประจำไปศึกษาต่อ ไปค้นคว้าศึกษา ดูงาน หรือในรูปของการให้คณาจารย์ระดับศาสตราจารย์จากต่างประเทศมาช่วยสอน ช่วยทำการวิจัย ค้นคว้าทดลองในโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีความเคลื่อนไหวที่ชัดเจนมากขึ้น จนถึงในระยะของการพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่เน้นเรื่องการค้นคว้าวิจัย (ตั้งแต่ปี พ.ศ.2510-2524) และในระยะของการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมกับนานาชาติ (ในปี พ.ศ.2525-พ.ศ.2543) นี้

ความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านการรับหรือแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต และบุคลากรระหว่างกันกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศนี้ ในระยะแรก ยังเป็นการรับความช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่ โดยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เริ่มให้การแลกเปลี่ยน

คณาจารย์บ้างในช่วงที่มีการพัฒนาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นแล้ว และได้แลกเปลี่ยนมากขึ้นในระยะหลังโดยเฉพาะเมื่อมหาวิทยาลัยมีการตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยกึ่งวิจัย (Semi-Research University) และมหาวิทยาลัยวิจัย (Research University) แล้ว

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการอย่างชัดเจน ที่กล่าวได้คือ การรับและแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต ร่วมกับองค์การ UNESCO การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา และการรับนักศึกษาจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้ามาศึกษาที่เริ่มต้นในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2510-2524 เป็นต้น

ในช่วงระยะปัจจุบันที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมกับนานาชาติก็เช่นกัน นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 เป็นต้นมา เมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมเรื่องการวิจัย หรือการมีโครงการวิจัยร่วมกับต่างประเทศอย่างมากแล้ว การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต บุคลากร ร่วมกันกับสถาบันที่ร่วมวิจัยก็เพิ่มจำนวนขึ้นด้วยโดยมีความเคลื่อนไหวเกิดขึ้นทั้งสองด้าน คือ ทั้งในด้านการรับและการแลกเปลี่ยน เช่น มีการรับคณาจารย์จากต่างประเทศเข้ามาช่วยสอนและรับนักศึกษาต่างประเทศให้เข้ามาศึกษาในสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ (GIBA) การแลกเปลี่ยนนักวิทยาศาสตร์ และนักวิจัยกับองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การ UNESCO เป็นต้น

นอกจากนี้ในส่วนของนิสิต-นักศึกษานั้น การมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้โอกาสในการศึกษาเพิ่มเติม ถือเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่ง แต่ในกรณีนี้ยังพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนิสิตในอีกหลายลักษณะ เช่น การให้ทุนอบรมระยะสั้น การส่งไปร่วมทำงานวิจัยหรือร่วมโครงการวิจัยต่าง ๆ ประกอบกัน

จากการศึกษาพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 เป็นต้นมา กิจกรรมการแลกเปลี่ยนนิสิต-นักศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นได้มีอัตราที่สูงขึ้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มรับนักศึกษาจากต่างประเทศที่ได้ทุนรัฐบาลไทยหรือจากรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เข้ามาศึกษาปีละประมาณ 7-9 คน หลังจากช่วงดังกล่าวได้เพิ่มเป็น 30 คน และมากกว่า 45 คน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535 : 103 (ข้างแล้ว) ซึ่งต่อมากิจกรรมการแลกเปลี่ยนนิสิต-นักศึกษานี้ได้มีการขยายตัวมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน

2.3 ด้านการรับหรือแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือสนับสนุนทางการวิจัย วิชาการหรือทางเทคนิคระหว่างกัน

จากการศึกษาพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการรับหรือการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือสนับสนุนทางการวิจัย ทางวิชาการ หรือทางเทคนิคร่วมกับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาและหน่วยงานในต่างประเทศมาโดยตลอดเช่นกัน โดยในระยะแรกนั้นเป็นการรับความช่วยเหลือก่อนเป็นส่วนใหญ่ โดยในการรับความช่วยเหลือนั้นจะครอบคลุมในหลายด้าน เช่น การรับความช่วยเหลือในการก่อสร้างหรือการร่วมทุนเพื่อก่อสร้างอาคารเรียน อาคารปฏิบัติการ การจัดหาตำรา อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเรียนการสอน การจัดหาคณาจารย์ การจัดหาหลักสูตร ตลอดจนความช่วยเหลือ และความร่วมมืออย่างอื่นที่จำเป็น

จากการศึกษาพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2465-2466 เป็นต้นมาจนถึง ประมาณปี พ.ศ.2478 นั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างประเทศ เช่น มูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์แห่งสหรัฐอเมริกา มูลนิธิฟูลไบรท์ องค์การ SEATO หรือองค์การ UNESCO ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ หลายประการ โดยเฉพาะความช่วยเหลือในการปรับปรุงการเรียนการสอนในคณะต่าง ๆ การจัดสรรทุนเพื่อส่งคณาจารย์และนิสิตไปศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อกลับมาเป็นอาจารย์ การจัดหางบประมาณซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสร้างอาคารเรียนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว

ในการรับความช่วยเหลือข้างต้นนี้ยังดำเนินมาถึงเมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นแล้ว ในระหว่างปี พ.ศ.2502-2505 ในช่วงนี้ต่างประเทศยังคงให้ความช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยอยู่และหลังจากการพัฒนาการศึกษาวิจัยขึ้นอย่างกว้างขวางแล้ว การรับความช่วยเหลือของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือและมีน้ำหนักของการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือเป็นในระดับเดียวกันมากขึ้น เมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ขยายบทบาทการให้ความช่วยเหลือออกไปในระดับภูมิภาคและพหุภาคีในระยะต่อมา

นอกจากนี้ยังพบว่าวิวัฒนาการที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการรับและแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือทางวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศและนานาชาตินั้น เกิดขึ้นในช่วงหลังจากการตั้งเป้าหมายของการเป็นมหาวิทยาลัย (Research University) เพราะพบว่าในระยะเวลาดังกล่าว (ประมาณปี พ.ศ.2531-2532) ระดับของการแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนความช่วยเหลือทางวิชาการและการวิจัยกับต่างประเทศมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นมาก แต่อย่างไรก็ตามในกรณีของการทำหน้าที่เป็นมหาวิทยาลัยที่ทำงานวิจัยนี้ได้เริ่มต้นขึ้นมาเป็นเวลาหลายปีก่อนหน้านี้อแล้ว โดยเฉพาะหลังจากที่มีการจัดตั้งสำนักบริการวิชาการและสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา ขึ้นในปี พ.ศ.2519 เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตามในระยะก่อนปี พ.ศ.2502 นั้น พบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้มีความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาและองค์กรระหว่างประเทศอื่น ๆ แล้วบางแห่ง เช่น ความร่วมมือระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัย Texas ในการพัฒนาการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ (พ.ศ.2497) ความร่วมมือกับองค์กรป้องกันแอเซียอาคเนย์ในการจัดตั้งวิทยาลัยวิศวกรรมของ SEATO ซึ่งพัฒนามาเป็นสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ในปัจจุบัน ความร่วมมือกับมูลนิธิฟูลไบรท์ (Full bright) เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนิสิตปริญญาตรี (พ.ศ.2494) ความร่วมมือเพื่อการเปิดฝึกอบรมภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศในระดับปริญญาบัณฑิตและระดับบัณฑิตศึกษา (พ.ศ.2507-2508) เป็นต้น

เมื่อถึงในช่วงปัจจุบัน (พ.ศ.2525-2543) กล่าวได้ว่า ลักษณะของความเป็นนานาชาติในด้านการรับและแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการวิจัย ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับนานาชาตินั้นมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อการวิจัยขึ้นหลายแห่งในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2517-2525 และในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2525-2530 เช่น การจัดตั้งสำนักทะเบียนและประมวลผล ศูนย์เครื่องมือวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิศวกรรมพันธุศาสตร์ สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ ตลอดจนสถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำขึ้นนั้นได้มีส่วนช่วยทำให้เกิดความร่วมมือในด้านวิชาการร่วมกับต่างประเทศมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะความร่วมมือทางวิชาการหลายรูปแบบที่ดำเนินอยู่ในระหว่างปีปัจจุบัน (พ.ศ.2543-2544)

2.4 ด้านการรับหรือแลกเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนระหว่างกัน

จากการวิจัยพบว่าในส่วนของ การรับหลักสูตรจากต่างประเทศมาใช้สอนนั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการดำเนินการและมีแนวความคิดในเรื่องนี้มาตั้งแต่ก่อนประดิษฐานมหาวิทยาลัยแล้ว โดยเป็นการเริ่มใช้หลักสูตรตามแนวทางของต่างประเทศมาก่อนในเบื้องต้น หลักสูตรที่มีการรับมาใช้สอนนั้น ได้แก่ หลักสูตรของคณะแพทยศาสตร์ เป็นหลักสูตรแรก นอกจากนี้ยังมีการรับหลักสูตรของคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ ซึ่งได้มีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมในเวลาต่อมา

ในด้านการแลกเปลี่ยนหลักสูตรนั้นพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการดำเนินการแลกเปลี่ยนหลักสูตรอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกในราวปี พ.ศ.2538 เช่น หลักสูตรด้านบริหารธุรกิจภายใต้ความรับผิดชอบของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ วิทยาลัยปิโตรเลียม และปิโตรเคมี การจัดหลักสูตรด้านวิศวกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ การสนับสนุนโครงการความร่วมมือด้านหลักสูตรในรูปแบบ Collaborative program กับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

2.5 ด้านการวางนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาขึ้น

โดยสรุปแล้ว ในด้านของการวางนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ร่วมกับต่างประเทศหรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศนั้น พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มมีความเคลื่อนไหวมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2515 เป็นต้นมา ซึ่งในการวางนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ จะอยู่ในรูปของการวางแผนพัฒนาโครงการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาประชากร ภาวะเจริญพันธุ์ การจัดการประชากร ฯลฯ ที่มีความชัดเจนมากในช่วงระยะตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมา ซึ่งภายหลังจากมีกิจกรรมด้านการวางนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อร่วมพัฒนาสังคมโลกเหล่านี้ ก็มีขอบเขตที่กว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น

ตอนที่ 3 แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติ และแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติ และแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีข้อสรุป ดังนี้

3.1 แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติ

ในด้านแนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาตินั้นพบว่า ผู้บริหารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ที่ได้ทำการสัมภาษณ์เห็นสอดคล้องกับกรอบแนวคิดหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เห็นว่า ความเป็นนานาชาตินั้นควรจะต้องมีความหมายครอบคลุมตามคำ

จำกัดความทั้ง 5 ประการ นี้ด้วย ทั้งในด้านการมีการจัดกิจกรรม การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับนานาชาติ ด้านการรับหรือแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต ตลอดจนบุคลากรของมหาวิทยาลัยระหว่างกัน ด้านการรับหรือแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือ สนับสนุนทางการวิจัย วิชาการหรือทางเทคนิคระหว่างกัน ด้านการรับหรือแลกเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนระหว่างกัน และในด้าน การวางนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาขึ้น นอกจากนี้แล้วผู้บริหารส่วนใหญ่ยังเห็นเพิ่มเติมว่า ความเป็นนานาชาติควรจะต้องมีความหมายครอบคลุมเรื่องต่อไปนี้ ด้วยกล่าวคือ การได้รับการยอมรับจากต่างประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ความมีชื่อเสียงของคณาจารย์ นิสิต และบุคลากร ความมีมาตรฐานของคณาจารย์ นิสิต และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ที่เทียบเคียงได้กับมาตรฐานของต่างประเทศ การมีความพร้อมในทางวิชาการ มีการสร้างองค์ความรู้ที่ทันสมัยอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การได้เผยแพร่องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นในประเทศไปสู่นานาชาติ ตลอดจนการเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นอิสระในทางการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้ามากที่สุด

อนึ่ง ในทัศนะของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังเห็นว่าการสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นได้จนเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติและความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติได้ในทางวิชาการถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นนานาชาติด้วย

3.2 แนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ

ในด้านของแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาตินั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่ามีอยู่หลายแนวทาง ส่วนหนึ่งจะต้องเน้นให้มหาวิทยาลัยมีการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการที่สัมพันธ์กับนานาชาติให้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมให้มีการวิจัย การแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ การจัดบรรยายภาคีให้ส่งเสริมความเป็นนานาชาติ การจัดหลักสูตรที่หลากหลายและสอดคล้องกับนานาชาติ

ประเด็นที่ผู้บริหารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเห็นว่าสำคัญสำหรับการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการสร้างองค์ความรู้ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาและการวิจัยให้มีมาตรฐานในระดับสากล และการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของความเป็นนานาชาติให้ชัดเจน นอกจากนี้ประเด็นที่อยู่ในความสนใจและเชื่อว่าช่วยให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ

ได้ คือ กรณีของการออกนอกระบบราชการของมหาวิทยาลัย หรือการบริหารความหลากหลายภายในมหาวิทยาลัยเพื่อควมมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการค้นพบที่เกี่ยวกับวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและแนวทางในการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ สามารถอภิปรายผลได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. บริบทที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. การกำหนดเกณฑ์ (Criteria) ที่ชัดเจนของความเป็นนานาชาติ
3. การให้ความสำคัญและการส่งเสริมเรื่องความเป็นนานาชาติ

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บริบทที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการวิจัยที่ค้นพบวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถนำมาเป็นหัวข้อในการอภิปราย โดยมีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

1.1 บริบทด้านไต่บ้าง

จากการศึกษาพบว่า บริบทที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีอยู่หลายประการ คือ บริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งภายในและระหว่างประเทศ รวมทั้งบริบทด้านการพัฒนาและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก เป็นต้น

บริบททางเศรษฐกิจเป็นบริบทหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ ในระยะแรกของการประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ.2459) นั้น มหาวิทยาลัยมีความจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนในการก่อสร้างอาคารเรียน อาคารปฏิบัติการ และการจัดหาอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนในอัตราสูง จึงจำเป็นต้องติดต่อขอความร่วมมือจากต่างประเทศ เพื่อป้องกันปัญหาด้านนี้ตั้งแต่เริ่มต้น

เมื่อมหาวิทยาลัยดำเนินกิจการมาถึงช่วงปี พ.ศ.2482-2488 ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่เกิดขึ้นเนื่องจากภาวะสงครามโลกครั้งที่สองก็ยิ่งส่งผลถึงการพัฒนามหาวิทยาลัยหลายด้าน ปริมาณความช่วยเหลือที่หลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ

เคยมีต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ลดลง ขณะเดียวกันปัจจัยเรื่องความจำเป็นที่รัฐบาลต้องนำงบประมาณไปใช้ฟื้นฟูสถานะทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนก็ทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประสบปัญหาด้านงบประมาณมากขึ้น

ในช่วงการขยายการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี (พ.ศ.2479-2504) จนถึงระยะการพัฒนาค้นคว้าระดับบัณฑิตศึกษาในปี พ.ศ.2508 เป็นช่วงที่กิจการของมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ยังคงมีความจำเป็นในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศอยู่ ซึ่งเมื่อสภาวะทางเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นแล้ว ก็พบว่า การรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็มีปริมาณที่ลดลงและเปลี่ยนไปเป็นการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือร่วมกันมากขึ้น ดังได้กล่าวมาแล้วทั้งนี้ก็เนื่องมาจากบริบททางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ขณะเดียวกันปัจจัยในด้านสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถนำมากล่าวถึงได้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากสภาวะความจำเป็นของประเทศที่ต้องการผลิตบุคลากรมาพัฒนาประเทศและเข้ารับราชการในกระทรวงต่าง ๆ แต่ยังคงขาดความพร้อมหลายประการในขณะนั้น นอกจากนี้ในระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเดียวกับที่ในประเทศมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายมากขึ้น เมื่อสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์อตุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกทรงพิจารณาถึงสถานการณ์ดังกล่าวแล้ว ก็ทรงเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมปลายนั้นเป็นสิ่งจำเป็น จึงได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงทราบและพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย ต่อมาจึงได้มีการดำเนินการติดต่อขอความร่วมมือจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ในการเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตร ด้านคณาจารย์ บุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จึงทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีที่มีคุณภาพขึ้นได้

ปัจจัยในด้านสังคมดังกล่าว ไม่เพียงแต่จะมีอิทธิพลต่อความเป็นนานาชาติในยุคแรกของการประดิษฐ์ฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อเนื่องต่อมาโดยตลอด เช่น การที่สังคมมีความต้องการบุคลากรในสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะเป็นจำนวนมาก อาทิ ความต้องการบุคลากรทางการแพทย์ ความต้องการบุคลากรทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ความต้องการบุคลากรทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ในบางสมัย เป็นต้น ทำให้มหาวิทยาลัยต้องเร่งผลิตบุคลากรเหล่านั้นให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมด้วย ซึ่งการเร่งผลิต

บุคลากรดังที่กล่าวนี้ ก็มีโอกาสที่จะต้องอาศัยความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากนานาชาติได้มาก โดยเฉพาะเมื่อมหาวิทยาลัยมีอุปสรรคในด้านความพร้อมต่าง ๆ

เมื่อก้าวถึงปัจจัยทางสังคมนั้น อีกกรณีหนึ่งที่สามารถอภิปรายได้เพิ่มเติมคือ เรื่องของความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตที่เชื่อมโยงกับความเป็นนานาชาติ กล่าวคือ การประสบความสำเร็จในการผลิตบัณฑิตที่เพิ่มขึ้นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในแต่ละยุคสมัยนั้น ทำให้ต่างประเทศให้การยอมรับมหาวิทยาลัยมากขึ้น และส่งผลถึงการเพิ่มความช่วยเหลือสนับสนุนตลอดจนความร่วมมือกันในทางวิชาการ การวิจัยและด้านอื่น ๆ ด้วย

นอกจากนี้ระดับของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ปัจจัยทางด้านการเมืองด้วย กล่าวคือ ในประวัติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเองได้เคยผ่านเหตุการณ์ทางการเมืองมาหลายครั้งเช่น ในสมัยของความเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองระหว่างปี พ.ศ.2482-2488 จนถึงในสมัยของการปฏิวัติโดยนิสิต-นักศึกษา เมื่อปี พ.ศ.2516, 2519 เป็นต้น ซึ่งมีความเกี่ยวพันถึงการพัฒนาความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วยทั้งสิ้น

สภาวะการณ์ทางการเมืองที่สำคัญที่เข้ามากระทบถึงวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นเกิดขึ้นหลายครั้ง เช่น ในสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งขณะนั้น จอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในเวลาเดียวกัน ทำให้สามารถใช้อำนาจในการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยได้มาก เหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่แสดงถึงการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมือง เช่น กรณีที่นิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับคำสั่งให้ร่วมเดินขบวนเรียกร้องในคดีเขาพระวิหาร การเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส เป็นต้น ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยเหตุการณ์หนึ่ง นอกเหนือไปจากในอีกหลาย ๆ กรณี เช่น การที่รัฐบาลสมัยนั้นกำหนดให้ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับให้นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องเป็นทหาร เมื่อปี พ.ศ.2498 การออกพระราชบัญญัติให้นิสิตต้องแต่งเครื่องแบบรักษาดินแดน การให้ยกเลิกกฎหมายมาตรา 7 และ 8 เรื่องการขยายการผลิตแพทย์ ตลอดจนการให้บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาต้องออกรับราชการทหาร ฯลฯ

ในด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมภายนอกนั้นก็ นับว่าเป็นอีกกรณีหนึ่งที่ควรกล่าวถึงเช่นกัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยดังกล่าวนี้ นับว่ามีอิทธิพลต่อการเพิ่ม

ขึ้นหรือลดลงของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างยิ่ง เช่น ในยุคปัจจุบันที่สังคมโลกกำลังให้ความสนใจกับกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือการติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดนนั้น มีผลทำให้เกิดการกระตุ้นการพัฒนาเทคโนโลยีให้ขยายตัวมากขึ้น มีการศึกษาค้นคว้าให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูงขึ้น ทำให้ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการ การวิจัย การสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต บุคลากร การแลกเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาศาสตร์เหล่านี้มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากนโยบายของผู้บริหารที่เน้นการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งหน่วยงานวิจัย ศูนย์พัฒนาเทคโนโลยีสาขาต่าง ๆ ขึ้นในมหาวิทยาลัยมาอย่างต่อเนื่องในหลายปีที่ผ่านมา

จากผลการวิจัยที่พบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาความเป็นนานาชาติเรื่อยมา โดยมีบริบทต่าง ๆ ข้างต้นนี้มาช่วยสนับสนุนหรือเกี่ยวข้อง ในบางช่วงบริบทเหล่านี้ก็มีส่วนสนับสนุน ในบางช่วงก็มีส่วนทำให้ความเป็นนานาชาติหยุดชะงักลง ดังนั้นจึงควรให้มีการศึกษาให้ชัดเจนว่าบริบทใดที่มีส่วนส่งเสริมผลักดันความเป็นนานาชาติให้เกิดขึ้นได้บ้าง และมีกระบวนการอย่างไร หากจะต้องส่งเสริมปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นนานาชาติจะต้องดำเนินการอย่างไร เป็นต้น โดยการศึกษาในประเด็นนี้ควรจะเป็นการศึกษาที่มีความครอบคลุมเชื่อมโยงกันทุกด้าน เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทเหล่านี้ได้อย่างแท้จริง นำไปใช้อธิบายมูลเหตุของวิวัฒนาการของสิ่งต่าง ๆ ได้ต่อไป

2. การกำหนดเกณฑ์ (Criteria) ที่ชัดเจนของความเป็นนานาชาติ

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กรณีของการกำหนดเกณฑ์ (Criteria) ที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นนานาชาตินั้นถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากตลอดเวลาที่ผ่านมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังไม่เคยมีการกำหนดเกณฑ์หรือดัชนีของความเป็นนานาชาติขึ้นมาให้ชัดเจนว่า เป็นอย่างไร หมายถึงอะไร และเกณฑ์นั้นจะประกอบด้วยอะไรบ้าง เป็นต้น ทำให้การพัฒนาสู่ความเป็นนานาชาติ การกล่าวถึงความเป็นนานาชาติ ตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับความเป็นนานาชาติที่ผ่านมา นั้นขาดความชัดเจนพอสมควร

ในกรณีของการกำหนดเกณฑ์ (Criteria) ของความเป็นนานาชาตินั้นถือได้ว่า สอดคล้องกับที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2534:1-28) ได้กล่าวไว้ว่า “ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยนั้นมีแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน แต่ในขณะเดียวกันก็มีจุดเน้นที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประเทศ ในการทำความเข้าใจในเรื่องของความเป็นนานาชาติ จึงควรได้พิจารณาคุณแนวคิดหลัก ๆ ที่มีการปฏิบัติอยู่ในกลุ่มประเทศที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ซึ่งการที่

จะสามารถพิจารณาจากแนวคิดหลัก ๆ ดังกล่าวได้ก็เนื่องมาจากที่ประเทศเหล่านั้นมีเกณฑ์ของความเป็นนานาชาติที่ชัดเจนไว้แล้วนั่นเอง” และผลดีของการกำหนดเกณฑ์หรือเป้าหมายของความเป็นนานาชาติไว้แล้ว นอกเหนือจากที่จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สามารถดำเนินการตลอดจนมีกระบวนการของความเป็นนานาชาติที่ชัดเจนมากขึ้นแล้ว ยังส่งผลถึงความรวดเร็วในการที่จะดำเนินนโยบายด้านนี้ให้บรรลุผลอีกด้วย สำหรับเกณฑ์หรือเป้าหมายของความเป็นนานาชาตินั้น ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (อ้างแล้ว) ได้ยกตัวอย่างไว้ในความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยและบทบาทของสถาบันครุศึกษาไทยไว้ว่า ในแต่ละประเทศมีการกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของความเป็นนานาชาติไว้อย่างชัดเจน เช่น 1) ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา หมายถึง ความใฝ่รู้ของนักวิชาการที่จะเรียนรู้เรื่องของประเทศอื่น ๆ การมีเป้าหมายหลักทางการเมืองระหว่างประเทศ และความรับผิดชอบในระดับนานาชาติของสหรัฐอเมริกา 2) ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยในยุโรป หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในยุโรปจะเผยแพร่แนวความคิดและกิจกรรมการศึกษาไปยังประเทศที่เข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพล โดยการเผยแพร่ดังกล่าวจะอยู่ในหลายรูปแบบ เช่น การเผยแพร่ศิลปะ การศึกษา วิทยาศาสตร์ ปรัชญา และวรรณกรรม 3) ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยในญี่ปุ่น หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยของญี่ปุ่นเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ทำให้การดำเนินกิจกรรมความเป็นนานาชาติในระดับมหาวิทยาลัยในญี่ปุ่นนั้นมีความชัดเจน คือ มีการเพิ่มนักเรียนและผู้เชี่ยวชาญต่างชาติในประเทศญี่ปุ่นให้มากขึ้น การตั้งสาขาของมหาวิทยาลัยญี่ปุ่นในต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านต่าง ๆ ตลอดจนเรียนรู้เรื่องราวของนานาชาติให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามในขณะนี้ก็ได้มีความพยายามจากนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พยายามขยายความถึงคำว่า ความเป็นนานาชาติไว้พอสมควร เช่น ดังที่ เทียนฉาย กิระนันท์ :2542) ได้อธิบายว่า “ความเป็นนานาชาติหรือความเป็นสากล จัดได้ว่าเป็นกระบวนการประการหนึ่งที่สังคมหรือชุมชนสนองตอบต่ออิทธิพล หรือบทบาทของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนผ่านเข้ามากระทบในขณะที่สังคมหรือชุมชนนั้นก็ยังพยายามรักษา หรือคำนึงถึงแนวคิดและวิถีปฏิบัติดั้งเดิมที่มีอยู่ก่อนที่จะได้รับอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งแนวคิดที่คล้ายคลึงกันกับแนวคิดนี้ก็มิใช่มีอยู่หลายคำเช่น คำว่า การศึกษานานาชาติ (International education) การศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) เป็นต้น ซึ่งแม้ว่าแนวคิดของการจัดการศึกษาดังกล่าวนี้อาจมีปรากฏอยู่ก็ตาม แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีกรอบความหมายที่ชัดเจนเฉพาะเจาะจงและเป็นที่ยอมรับกันแต่อย่างใด”

ดังนั้นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปหรือ เพื่อการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อสามารถจะนำเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้อธิบาย

หรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาสู่ความเป็นนานาชาติต่อไปอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้

3. การให้ความสำคัญและการส่งเสริมเรื่องความเป็นนานาชาติ

ในประเด็นของการให้ความสำคัญและการส่งเสริมเรื่องความเป็นนานาชาติดังกล่าวนี้ มีข้อที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

3.1 การให้ความสำคัญและการส่งเสริมในด้านนโยบาย

จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมผลักดันนโยบายความเป็นนานาชาติให้มากขึ้น มีลักษณะที่เป็นนโยบายเชิงรุก มีการกำหนดขั้นตอนของการดำเนินนโยบายที่เป็นรูปธรรม มุ่งไปสู่เป้าหมายนี้โดยพร้อมเพรียงกัน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาแม้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะได้ดำเนินการหลายอย่างที่สอดคล้องกับความเป็นนานาชาติเรื่อยมาก็ตาม แต่เป็นเพราะปัญหาของการทำความเข้าใจร่วมกัน ปัญหาของการวางนโยบายที่เหมาะสมจึงทำให้การดำเนินการดังกล่าวขาดความต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลถึงการก้าวสู่ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยมาจนถึงปัจจุบัน

กล่าวโดยความเป็นจริงแล้วในกรณีของการส่งเสริมนโยบายความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ปรากฏให้เห็นเป็นครั้งแรกตั้งแต่ช่วงประมาณปี พ.ศ.2532-2534 เป็นต้นมา โดยเริ่มจากการที่มหาวิทยาลัยมีการตั้งเป้าหมายที่จะเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยขึ้นก่อน หลังจากนั้นจึงได้กล่าวถึงเรื่องของการแข่งขันกับต่างประเทศในด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการจัดการศึกษานานาชาติตามลำดับ แต่การกล่าวถึงในลักษณะนี้ก็เนื่องมาจากการได้รับกระแสการผลักดันจากภายนอกเป็นหลัก ซึ่งก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การให้ความสำคัญกับความเป็นนานาชาติ ตลอดจนการส่งเสริมนโยบายความเป็นนานาชาติให้ชัดเจนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

3.2 การให้ความสำคัญและการส่งเสริมในด้านการปฏิบัติ

การนำนโยบายของความเป็นนานาชาติมาสู่การปฏิบัตินั้น เป็นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากการให้ความสำคัญด้านนโยบาย เนื่องจากเท่าที่ผ่านมาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังส่งเสริมให้หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยดำเนินกิจกรรมเพื่อการก้าวสู่ความเป็นนานาชาติไว้ยังไม่ทั่วถึงนัก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากสภาพความพร้อมของแต่ละคณะ สถาบัน หรือหน่วยงานสมทบต่าง ๆ ที่มีไม่เท่ากัน ตลอดจนการที่แต่ละคณะมีลักษณะเฉพาะที่ต่างกัน เป็นต้นในบางคณะ เช่น คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิชาที่อยู่ในสายวิทยา

ศาสตร์เทคโนโลยีต่าง ๆ ตลอดจนสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ฯ สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ฯลฯ เป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมสูง และกล่าวได้ว่าสามารถก้าวไปสู่การยอมรับในระดับนานาชาติได้มากและค่อนข้างชัดเจน ขณะที่ในหลายคณะโดยเฉพาะในสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ยังมีอุปสรรคในการก้าวสู่ความเป็นนานาชาติค่อนข้างมาก

สิ่งที่เป็นปัญหาอย่างมากในการส่งเสริมให้คณะต่าง ๆ สามารถดำเนินงานสู่ความเป็นนานาชาติได้ คือ การที่คณะต่าง ๆ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความพร้อมไม่เท่ากัน มีธรรมชาติที่ไม่เหมือนกันซึ่งในกรณีนี้ผู้บริหารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพิจารณาวิธีการในการบริหารความหลากหลายของแต่ละคณะ ส่งเสริมให้แต่ละคณะได้พัฒนาศักยภาพที่เฉพาะให้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การสร้างความเป็นนานาชาติให้เท่าเทียมกันมากที่สุดได้ เพราะเท่าที่ผ่านมา มีเพียงบางคณะเท่านั้นที่สามารถดำเนินการสร้างความเป็นนานาชาติได้ตรงตามนโยบายของมหาวิทยาลัยแม้ในช่วงปีปัจจุบัน (พ.ศ.2543)

โดยสรุปแล้วจากการศึกษาถึงวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแนวทางในการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติพบว่า การจะพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติได้นั้น นอกเหนือไปจากการที่จะต้องพิจารณาถึงสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนผลักดัน เช่น การก้าวให้ทันกระแสโลกาภิวัตน์ การก้าวให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านสังคม การศึกษา การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแล้ว ยังจะต้องเกิดจากการที่ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัย มีความตระหนักหรือเห็นความสำคัญในเรื่องของความเป็นนานาชาติ และให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวนี้จะต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับเกณฑ์ของความเป็นนานาชาติด้วย เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นและตรงตามเป้าหมายได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เท่าที่ผ่านมาด้านความเป็นนานาชาติยังเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของงานวิจัยเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้มุ่งเน้นนโยบายความเป็นนานาชาติด้านการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การพัฒนานิสิต คณาจารย์ที่ชัดเจนนัก แนวทางในอนาคตจึงควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทั้งนิสิต บัณฑิต คณาจารย์ ตลอดจนบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพและความสามารถในระดับที่

เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติได้มากขึ้น ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ความรู้ในประเทศ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นการสร้างองค์ความรู้ท้องถิ่นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลให้เด่นชัดเพื่อการได้รับการยอมรับจากนานาชาติได้มากขึ้น

1.2 การกำหนดนโยบายความเป็นนานาชาติในอนาคต อาจเปิดโอกาสให้สาขาวิชา คณะและหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมโดยพร้อมเพรียงกันเพื่อนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ครอบคลุมถึงลักษณะเฉพาะและความแตกต่างกันของแต่ละคณะ เพื่อให้การดำเนินการของแต่ละคณะ แต่ละสาขาวิชาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายความเป็นนานาชาติมากที่สุดได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรมีการศึกษาถึงความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายความเป็นนานาชาติกับการดำเนินการต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยว่ามีความสอดคล้องกันหรือเอื้อประโยชน์ต่อกันอย่างไร เช่น การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายความเป็นนานาชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายความเป็นนานาชาติกับการพัฒนาทรัพยากรในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อจะสามารถนำผลของการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต ฯลฯ

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทุกด้านของมหาวิทยาลัย ทั้งควรมีการพิจารณาถึงบริบทภายนอก และบริบทภายในมหาวิทยาลัย เช่น ความพร้อมของนโยบาย ความพร้อมของผู้บริหาร ความพร้อมของงบประมาณ ความพร้อมของแต่ละคณะ ความพร้อมของคณาจารย์ นิสิตและบุคลากร ตลอดจนการมีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ ควรมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่สัมพันธ์กันและไม่ซ้ำซ้อนกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น และเกิดประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

4.1 ในอนาคตควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นที่คล้ายคลึงกันนี้เพิ่มขึ้นโดยเลือกศึกษาในส่วนของความเป็นนานาชาติของแต่ละคณะ แต่ละสาขาวิชา หรือเลือกศึกษาในคณะที่เห็นว่าน่าจะมีความเป็นนานาชาติปรากฏอยู่อย่างชัดเจน เช่น คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรม

ศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ เพื่อนำความเข้าใจให้ลึกมากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างตัวแบบ (Model) ในการพัฒนาความเป็นนานาชาติได้ชัดเจนขึ้น

4.2 ในอนาคตควรมีการศึกษาถึงแนวโน้มของการพัฒนาความเป็นนานาชาติของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในรอบปี 2560 หรือเมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครบ 100 ปี แห่งการสถาปนาว่าจะมีทิศทางอย่างไร เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาฯในอนาคตด้วย

ตาราง ค : สรุปภาพรวมการวิจัยเรื่อง แนวคิดเรื่องความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2459-2543 และแนวทางเพื่อการก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติตามการรับรู้ของผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	สรุปผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะ
<p>1) ศึกษาวิวัฒนาการของความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>- ศึกษาเอกสาร (Documentary Research)</p>	<p>1) พบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความเป็นนานาชาติมาตั้งแต่เริ่มประดิษฐานมหาวิทยาลัย โดยในช่วงแรก (พ.ศ.2459 ถึงประมาณปี 2508 เป็นช่วงที่ความเป็นนานาชาติจะอยู่ในลักษณะของการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศหลายด้าน ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การก่อสร้างอาคาร การรับคณาจารย์จากต่างประเทศ การใช้หลักสูตรที่สอดคล้องตามแนวทางของต่างประเทศ ฯลฯ หลังปี พ.ศ.2510-2524 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเริ่มมีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือกับต่างประเทศในด้านต่าง ๆ และมีการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ร่วมกันมากขึ้น เพราะเป็นระยะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นแล้ว และตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 ถึงปีปัจจุบัน (2543) ความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเริ่มมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือมากขึ้น โดยมีการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นิสิต บุคลากร ระหว่างกันกับต่าง</p>	<p>1. <u>ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย</u></p> <p>1.1 ควรคำนึงถึงนโยบายด้านความเป็นนานาชาติของงานวิจัยให้ควบคู่กับนโยบายด้านความเป็นนานาชาติในด้านอื่น ๆ เช่น ความเป็นนานาชาติด้านการพัฒนาวิชา ด้านการพัฒนาคณาจารย์ ด้านการพัฒนานิสิต ด้านการพัฒนาระบบการสอนควบคู่กันเพื่อให้เกิดความครอบคลุมมากขึ้น</p> <p>1.2 ควรเปิดโอกาสให้สาขาวิชา คณะและหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายความเป็นนานาชาติ</p> <p>2. <u>ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ</u></p> <p>2.1 ควรมีการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายความเป็นนานาชาติกับการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยว่าสอดคล้องกันอย่างไร หรือนำมาเชื่อมโยงกันได้อย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป</p>

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	สรุปผลการวิจัย	ข้อเสนอแนะ
<p>2) นำเสนอแนวทางในการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ</p>	<p>- สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วยวิธี (Idepth Interview)</p>	<p>ประเทศ มีการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือทางวิชาการและการวิจัย การแลกเปลี่ยนหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับต่างประเทศและการร่วมวางแผนพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ</p> <p>3) พบว่าผู้บริหาร มีแนวทางในการพัฒนาความเป็นนานาชาติให้เกิดขึ้น โดยเน้นการสร้างความยอมรับในประชาคมมหาวิทยาลัยนานาชาติ เน้นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ งานวิจัยและงานวิชาการที่มีคุณภาพ และมีความเห็นว่าการมีความเคลื่อนไหวในการรับ หรือแลกเปลี่ยนด้านต่างๆ คือ การรับหรือแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนิสิต ตลอดจนบุคลากรของมหาวิทยาลัยระหว่างกัน การมีกิจกรรมการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนานาชาติ การรับหรือแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือสนับสนุนทางการวิจัย วิชาการ หรือทางเทคนิคระหว่างกัน และการร่วมวางแผนนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ร่วมกันนั้น มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความเป็นนานาชาติ</p>	<p>3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ</p> <p>3.1 ในการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ก้าวสู่ระดับนานาชาติ อาจต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทุกด้าน และความพร้อมของมหาวิทยาลัย ตลอดจนงานที่มีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความเป็นนานาชาติ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัย ควรจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และไม่ซ้ำซ้อนกัน</p> <p>4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย</p> <p>4.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงความเป็นนานาชาติในแต่ละ คณะ สถาบัน หรือสาขาวิชา หรือมีการเลือกศึกษาในคณะที่คาดว่าจะมีความเป็นนานาชาติ ปรากฏอยู่อย่างชัดเจน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้สร้างตัวแบบในการพัฒนาความเป็นนานาชาติ</p> <p>4.2 ควรมีการศึกษาแนวโน้มในการพัฒนาความเป็นนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในรอบปี พ.ศ.2560 (ครบรอบ 100 ปี) ว่าจะมีทิศทางอย่างไร เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนา</p>